

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 12.

Törvény a városokról.

— Arad város föllirata. —

(Vid—) Ünnepi czéczók és pezsgős banket-
 teken szeretjük hangsúlyozni, hogy a vi-
 déki városok a magyar állam legerősebb
 gócpontjai s innét sugárzik ki egy kör-
 nyékre a magyar kultúra, a fejlődés; ezek
 a helyek a kereskedelem és ipar empo-
 riumai.

A valóságban azonban nem látjuk a
 városok egészséges fejlődését, boldogulá-
 sát, mert az állam, a kormány alig tö-
 rődik valamit a városokkal s a helyett,
 hogy jóakaró támogatásban, segítségben
 részesítené, megfizettet velük mindent;
 egy-egy új hivatal elhelyezésénél a váro-
 sok erejét túlhaladó licitációkat rendez;
 ami jövedelmező, mint a fogyasztási adók
 stb., kiveszi a városok kezéből, hogy
 ilyen uton minél több pénzt juttathasson
 az államkormányzat molochjának.

Ezeknek az igazságoknak a bizonyítá-
 sáért nem kell messze mennünk. Az
 elsőre vonatkozólag elég rámutatnunk a
 kir. Táblára, a mely a szóbeliség beho-
 zatala nélkül alig számbavehető haszonnal
 van a városra; az utóbbira pedig szo-
 moru példát mutat a város múlt évi zár-
 számadása. A fogyasztási adók kárpót-
 lása czimén alig tizedrészét kaptunk, mint
 a mily összegre joggal számíthattunk.

De hát azt hiszik a városok belső
 ügymenetét nem ösmerők, hogy a váro-
 soknak meg van az autonómiájuk s ezen
 belül tág terük nyílik ügyeik intézésére,
 egész függetlenül. A valóságban pedig
 akként áll a dolog, hogy ez az autonómia
 tulajdonképpen a papiron van, mert a
 miniszteri omnipotencia bármely köz-
 gyűlési határozatot egyszerűen keresztül-
 húz.

Vagy miként lehet azt az autonómiá-
 val összeegyeztetni, hogy pl. egy egyszerű
 s néhány forintról szóló jutalmazásról
 hozott közgyűlési határozatot törül a mi-
 niszter. De ennél még épületesebb példát
 találunk a városok autonómiájára és a
 miniszteri omnipotenciára abban a gyö-
 nyörőséges miniszteri határozatban, mikor
 Nagyváradra reá parancsolt, hogy a vil-
 lamos vasut építését a Tröszt helyett a
 közuti társaságra bizza. Ezen miniszteri
 jóakaró folytán Nagyvárad városa már
 eddig elvesztett vagy 20,000 koronát a
 252,000 korona elmaradt kamatai révén.

A városok győri kongresszusán végre
 hangot talált az a sok panasz, a melyek
 között nem a legcsekélyebb az, hogy a
 városi tisztviselők nagyobb része állami
 funkciók végzésével van agyonnyomo-
 ritva.

Arad városa most fölliratot intézett a
 képviselőházhoz, a mely feltárja a vá-

rosok sérelmét és külön városi törvény
 alkotását kívánja, a mely megadja a
 városoknak a jogot, hogy községi szerve-
 zetüket saját autonomikus körükben álla-
 pithassák meg, háztartásukban és vagyón-
 kezelésükben szabadabban rendelkezhes-
 senek. Mindjárt rá is mutat a föllirat,
 hogy az alkotandó városi törvény a kö-
 vetkező vezéreket ölelje fel:

Az állami közigazgatás ellátásáért a vá-
 rosok megfelelően rekompensáltassanak; a
 közigazgatási vitás kérdések eldöntésére hi-
 vatásszerű független elemekből elsőfoku köz-
 igazgatási bíróság szerveztessék; azoknak a
 városoknak, melyek erre elég szellemi és
 anyagi erővel rendelkeznek, megadassék a
 jog, hogy törvényhatóságokká alakulhassanak;
 állami gyárak föllállításához a városok súlyos
 hozzájárulása ne követeltesse; minden ál-
 lami és törvényhatósági tisztviselő, kivétel
 nélkül, kötelezve legyen a községi terhek vi-
 selésére; a házadórendszer az egyenlő teher-
 viselés elve szerint megváltoztassassék; a váro-
 soknak meglegyen a joguk arra, hogy kor-
 mányhatósági jóváhagyás mellett pótdókat
 vehessenek ki és új adókat hozhassanak be,
 az igazságnál és méltányosságnál fogva
 az italmérségi jövedékből való részesedés a fo-
 gyasztás természetszerű fejlődése folytán
 évenként emelkedjék; a városok által köz-
 czelőra fölvetett vagy fölveendő kölcsönök
 teljes adó-, bélyeg- és illetékmentességet öl-
 vezzenek; az összes nép és polgári iskolák
 és tanítóképző-intézetek államosítottassanak s
 a felekezeti iskolák az egész országban meg-
 szüntettessenek olyképpen, hogy a szellemi
 vezetés teljesen az igazgató és a tanítói kar
 kezébe legyen letéve s csakis a dologi rész-
 ben legyen az ellenőrzési jog a városok és
 községek részére biztosítva; magasabb tan-
 intézetek és egyetemek az ország vidéki vá-
 rosaiban is állíttassanak föl.

Kétségtelenül fölleli a föllirat kivá-
 nalmainak összegezése mindazokat, a
 melyek keresztülvitele nagyot lendítene a
 vidéki városok mai állapotán s biztos
 alapot nyújtana azok egészséges fejlődé-
 sére. Azonban a legoptimistikusabb ember
 sem gondolhat arra, hogy ezek mind
 megvalósuljanak s ha csak egy részét
 érjük el a kívánalmaknak, már is bizto-
 sítottuk a vidéki városok jövőjét.

Csak hogy Arad város fölliratának is
 meg van az a hibája, a mivel már annyi
 jó dolgot tönkre tettek; az t. i. hogy túl
 ló a célon.

A többi között az összes felekezeti
 iskolákat meg akarja szüntetni. Eddig
 még az volt a vidéki városok szerencséje,
 hogy a felekezeti iskolák levették a tan-
 ügyi kiadások költségeinek egy részét
 róluk, mert különben összeroskadtak
 volna alatta.

Most már túlbuzgalmukban egyesek
 azt hiszik, hogy akkor lesz boldog a
 magyar, ha az állam az összes iskolákra
 kiterjeszti atyai gondoskodását.

Tapasztalhatták már eleget, hogy nem
 tanácsos a vallási kérdéseket megboly-
 gatni. Ha Nagyvárad vagy bármely más
 város lemond a saját iskoláiról, melyekért
 annyi áldozatot hozott, — ám tegye, de

ne ártsa bele magát olyan dologba, a
 mihez semmi köze. A felekezeti iskolák
 nagy erkölcsi és anyagi hasznára voltak
 a városoknak s ime, most hálából ellenük
 fordulnak.

Ilyen uton bajosan fogják a városok
 meggyógyítani tengersok bajukat.

A megdorgálásra ítélt alispán.

A *Hazánk* tegnapi száma a következő
 hirt közli:

Borsodvármegye folyó hó 9-én tartotta
 nyári közgyűlését, melyen a *Tarnai dr.* alis-
 pán ellen folyamatban volt fegyelmi ügyben
 hozott miniszteri határozatot közhírré tette. E
 határozat az alispánt a vármegyei hivatalok
 vizsgálata és ellenőrzése körüli *hanyagsáért*
 a központi pénztár és számvevői eljárás *sza-
 balyainak megsértéséért*, a sajozsentspéteri
 hidvám bérbeadása körüli *helytelen eljáráséért*
 az alispáni számlák kicseréléseért *fegyelmiileg
 vétkesnek mondja ki.* Azért az 1886: XXV.
 törvényczikk első paragrafusá alapján dorgálás-
 sal bünteti. A határozattal szemben a főispán
 a vármegye több vezérférfiainak tiltakozása da-
 czára bizalmi szavazatot provokáltatott. A sza-
 vazás elrendeltetvén, Kun Bertalan szuperin-
 tendenssel élükön a jelen volt intelligencia nagy
 része kivonult, a szavazástól tartózkodott. Az
 ott maradtak, kik között 75 tisztviselő, igen
 sok falusi bíró s a jegyzők tették a zömöt, a
 bizalmat az alispánnak megszavazták. Rendki-
 vüli visszatetszést gerjesztett a főispán eljárása
 mely a mai kormány szellemével szemben ál-
 lásfoglalást jelent.

A hivatalos hírek egy kissé más színűek
 voltak!

Hegedüs Pápan.

*Hegedüs Sándor m. kir. kereskedelemügyi
 miniszter ur ő Excellenciája* — írja a *Ma-
 gyar Estilap* — megunta ismét a babérokon
 való pihenést: lehet különben, hogy a babérok-
 hoz holmi turulikus vagy adriatikus tövissek is
 vegyültek, melyek szurkálták, vagy valami
 egyéb ösztökélte: szóval ismét fölkerekedett
 és elment újabb babérok után, újabb diadal-
 utra — Pápara. Nem, de mégsem! ez talán
 mégsem volt amolyan közönséges ut, mint pél-
 dával a kolozsvári az ő felejthetetlen ércből ön-
 tött diadalkapujával, sem pedig bankettel egy-
 bekötött öndicsbiztosítás, mint a miniszter ur
 többi, régebbi utazásai; ez az utazás a legne-
 mesebb érzelemből folyt, ez az apai szív su-
 gallta ő Excellenciájának. A miniszter ur
 egyszerűen korteskedett fia mellett, a ki Pápan
 képviselő és megint az akar lenni. Bizonyos,
 hogy ő Excellenciája nem korteskedett direkt,
 bizonyos, hogy igen tapintatosan hallgatott ar-
 ról, hogy ő neki olyan jeles fia van, ki még a
 kiskorúság mesgyéjén máris országos képviselő
 és portentum; de azért ott volt Pápan és hall-
 gatag tapintattal három óra hosszat pártolta a
 magyar szövöipart. Az új összeférhetlenségi
 törvény eltiltja a köztisztviselőket, hogy az ő
 közigazgatása területükön korteskedjenek, de
 arra tanunk az ég annak minden seregi, hogy
 egyetlen §. sem tiltja, hogy miniszter a fia vá-
 lasztó kerületében pártolja az ipart. Ez törvé-
 nyes szempontból nem eshetik kifogás alá és
 nem is törvénytelen, csak egyszerű — iz-
 léstelen.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 12.

Ritkán tilt oly izgatott hangulatban össze a képviselőház, mint ma, a delegacionális szünet után.

Rakovszky ügye keltette ezt az izgalmat. Rakovszky maga izgatottan járt-kelt a folyosón.

— Fog-e a napirend előtt szólni? — kérdezősködtek.

— Ha Kubinyi György itt lesz, igen! — felelték a beavatottak.

Hire futott azonban, hogy akár itt lesz, akár nem lesz itt Kubinyi, a szélsőbal szóvá teszi a dolgot.

De megjött Kubinyi György is.

Am napirend előtt előbb Rátkay László szólt felszólalásáért a miniszterelnök egy kijelentését, melyet a delegációban tett, hogy t. i. a delegáció független intézmény, nem felelős se az országnak, se senkinek. Eszerint hát az egy Central-parlament. Élesen kikelt a németül beszélő miniszterek ellen is.

Szell Kálmán miniszterelnök megróbbalta a németeket védelmezni. Csak nem kívánhatjuk, hogy ha nem tudnak a közös miniszterek magyarul, ne beszélhessenek németül.

Ez a kijelentés heves ellenmondással találkozott a szélsőbalon.

— Szép miniszterelnök! — kiáltja Olay.

— Tanuljanak magyarul! — mondják rá mások.

Szell Kálmán azután kimagyarozza az ő bécsi felszólalását. Ő csak azt állította, hogy a delegáció határozatai nem felülbíráhatók.

A csetepatéba Ugron is beleszólt, amit természetesen Szell el nem viselhetett s újra beszélt. De végre befejeződött a vihar.

S most mindenki várta, hogy Rakovszky fog a napirend előtt szólni. De nem szólt. Általános meglepetésre áttértek az összeférhetlenségi törvényre.

A házon családás látszott, a karzaton is. Mindenki kifelé tódult. S ekkor jött a másik meglepetés.

Az összeférhetlenség tárgyalása kapcsán Rakovszky hozzászólt a 12. §-hoz s szóváteszi Kubinyi támadásait. Fölolvassa Kubinyi vádjait s azokat, amit a lapok irtak róla, aztán kemény hangon hozzátette:

— Kijelentem, hogy egy szó sem igaz belőlük.

Ezután hosszan bizonyítgatja, hogy a pánszlávokkal sohasem paktált, nem is ismeri őket, Hurbant is a fegyházban ismerte meg, és élesen vágja oda:

— Nem mondom, hogy rágalmaz Kubinyi, de rosszul látja az eseményeket. Hiszen Kubinyi természete tudvalevőleg nagyon kevés ellenálló képességgel bír az alkohol iránt . . .

Az elnök rácsengetett Rakovszkyra s megintette:

— Nem való ily hangon beszélni.

Rakovszky ezután kijelenti: meglehet, hogy a császárról mondott szavait fehér asztalnál igenis mondta 16 év előtt. De arra feleljen Kubinyi, igaz-e, hogy ő a hatvanas években, mikor minden hazafi megtagadta az adót, az ő (Rakovszky) apja is, ugyanakkor Kubinyi mint hadnagy a magyarokon ekzekválta az adót katonáival. Igaz-e?

— Igaz! — felelte Kubinyi.

— No hát akkor beteljesedett a képviselő uron: Megállj német, majd megbánod, hogy a magyart ekzekválod.

A helyzet itt már mulatságos volt s ezen nem változtatott Kubinyi felelete sem. Rátértek aztán az összeférhetlenségre s ülés végén az interpellációkra.

Elnök Perczel Dezső 10 óra után nyitja meg az ülést.

A kormány részéről jelen vannak: Szell Kálmán, Darányi Ignác, Cseh Ervin, Plósz Sándor, Wlassics Gyula, Feilitzsch Arthur, a mentelmi bizottság elnöke betereszti a Légrády Károly ellen bejelentett mentelmi ügyről a mentelmi bizottság jelentését.

Napirend előtt:

A delegáció a Házban.

Rátkay László: Fejtegeti a függetlenségi párt álláspontját a delegáció kérdésben, s ezt az álláspontot ma is helyesnek tartja, mert hisz látjuk, hogy a delegáció nem egyéb, mint egy central-parlament. A törvény a magyar nyelvet teszi az országgyűlés nyelvéné. A delegációban azt látjuk, hogy a közös miniszterek német nyelven teszik meg jelentéseiket, s német nyelven válaszolnak a felszólalásokra. De nem ez képezi felszólalásának főpontját. A miniszterelnök június hó 5-én a delegációban tartott beszédében utalt arra, hogy a delegátus nem tartozik felelősséggel az országgyűlésnek, s így határozatai teljesen függetlenek. Már pedig tekintve azt, hogy a delegáció egy országos bizottsága az országgyűlésnek, s mint ilyen, oly közérdekű ügyekkel foglalkozik, melyek kizárják azt, hogy az felelősség nélkül működhesék, kérni a miniszterelnököt, micsoda jögon mondta szavait s felszólítja, hogy erre nézve nyilatkozzék! (Helyeslés balfelől.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Nem vitatja Rátkayval szemben, mennyire törvényes a delegáció intézménye. Maga részéről kijelenti, hogy a delegáció jogkörében, határozataiban, sohasem halad túl az 1867. XIX. törvényezikben. Nagyon téves felfogás a delegációról azt mondani, hogy az egy central-parlament, mert a delegáció kizárólag közös ügyeket intéz el. A delegáció nyelve mindig magyar, csak oly tárgyak tárgyalásánál nem, melyek miniszterei nem magyarok. . . .

Felkiáltások: Nincs szükségünk olyan miniszterekre! Legyen magyar minden miniszter! Botrány ilyen kijelentés! (Elnök csenget, folytonos zaj.)

Szell Kálmán: Nem ösmer olyan törvényt, mely kimondaná, hogy a közös miniszternek magyarul kellene tudni. A törvényesség szempontjából nem lehet kifogásolni, ha egyes kérdésekre a miniszterek németül válaszolnak. Ez törvényes.

Olay Lajos: Na ez izlés dolga! (Elnök csenget.)

Szell Kálmán: Attér Rátkay kérdésére. Azt válaszolja, hogy a budapesti lapok nagyon elferdítve hozták beszédét. Ugron Gábor indítványt adott be, melyben azt kívánta, hogy a delegáció küldjön jelentést az országgyűlésnek. Ezt nem fogadhatta el, mert hisz az ellenkezne az 1867. 19. t.-cikkkel. — Erre a király a trónbeszédben is utal, a mikor kiemeli a bizottság országos jellegét. Nem lehet annak határozatait felülbírálni, mert hisz a delegáció tárgyalásai, s azok eredményei maguk már törvény erejével bírnak. Csak azt a kijelentést tette, hogy a delegáció tárgyai nem felülbíráhatók. Biztosíthatja a házat, hogy közjogi hibába e téren esni nem fog. (Helyeslés jobbról.)

Ugron Gábor: A miniszterelnök szavai egy tündetik őt fel, mintha nem törvényes dolgot kért volna a delegációtól — Ez pedig nem áll, mert az 1867. 19. t.-cz. a jelentések átküldését sem nem rendelik, sem pedig nem tiltják, s így csak a bizottság határozatától függ, küld-e jelentést vagy sem?

De igenis nem törvényes a közös hivatalaink adminisztrációja. A közös tisztviselők helyzete nincs törvényileg, csak rendeletileg szabályozva, s ezen rendeletek mindig az osztrák császár nevében tétetnek. Így vannak az összes hivatalok, a közös számvevőszékek szervezve. Erre vonatkozólag kérte, hogy a delegáció erre vonatkozólag tegyen az országgyűlésnek jelentést.

Szell Kálmán miniszterelnök: Kijelenti, hogy nem volt célja Ugront törvényellenességgel vádolni, csak igazolni akarta azzal szavainak igazságát. Hivatkozik a 67. t.-cikkre, mely kimondja, hogy a delegációt sem utasításokkal ellátni, sem pedig végzett anyagát felülbírálni nem lehet.

Következik a napirend:

Az összeférhetlenségi törvény revíziója.

Korniss Ferenc elfogadja a 12 szakaszt.

Rakovszky István: A 12. pont keretében válaszolni akar arra, a mivel őt az utóbbi időben folyton vádolják. Nagyon szeretné, ha jelen volna Kubinyi György ur, mert a vi-
sectióhoz szüksége volna tengeri nyulakra.

Elnök figyelmezteti szónokot, hogy az nem tartozik a tárgyhoz.

Rakovszky kéri a házat, adja meg neki az igazolás engedélyét.

A ház megadja.

Rakovszky nyilatkozata.

Rakovszky István: Azért nem válaszolt idáig, mert a kérdés nem volt idáig eléggé érett ahhoz, hogy befejezhető legyen. Másodszor nagyon szívesen tessékelt a szélsőbal és jobb oldal s ő nem akarta azt a merészséget elfogadni. Három váddal illetik: 1. hogy Pivkoval, és Sytkel járt az ő kerületében, pánszláv eszméket terjesztve, 2. hogy azt mondta volna, hogy nem ösmer magyar királyt, csak osztrák császárt 3-szor, hogy ebben a disznó országban nem lehet megélni.

Első sorban kijelenti, hogy sem Pikot, sem Sytket nem ösmeri, sohasem látta s viszont azok sem látták őtet. — Felolvassa Pivko leveleit, melyben felkéri, hogy Kubinyi Györgyöt provokálja nevében, a mit ő, mert Pivkot nem ismerte nem tehetett meg. Hurbánnal két napig volt együtt a szegedi államfogházban. (Derűtség.)

Ott szóba került minden politikai kérdés s Hurbánról azt a meggyőződést szerezte, hogy az nagyon művelt, akinek műveltségét nagyon irigyl. Szóba került oly közgazdasági kérdés, melyet most a földmívelési miniszter a ruté-
nekkal folytat. Nem járul ahhoz, hogy Magyarország egysége, a nemzetiségi területek fen-
tartassanak. De csodálja, hogy oly kormányparti képviselő, kinek ezek az eszmék nem convineálnak, helyet foglalhat a kormány oldalán. Felhossa Csillaghy István árvarmegyei főispán hazafiatlan viselkedését. Ez illusztrálja legjobban a hazafiatlanságot itt és ott fönt.

Felkiáltások: Szép főispánok. Kubinyi hazudott.

Rakovszky István: Kubinyi ur nem rágalmazott, a legjobb hiszemiséggel szólt, mert hisz Kubinyi ur nem tud eléggé ellentállni az alkoholnak, a miért is sokszor mást lát, mást mond. Az a vád, hogy ő azt mondta, hogy nem ösmer királyt, azt hiszi, legjobban meg-
czáfolta politikai szereplése.

16 évvel ezelőtt történt, a mikor a fehér asztal mellett, megundorodva a Tisza-politikától, tehette ezt a kijelentést, de Kubinyi ur nem hazafiaságból, de tisztán egyéniségének megsértése folytán hozta ezt szóba.

Megállj német, majd megbánod . . .

A Rakovszky család mindig hazafias volt, így a 60-as években az ő apja is megtagadta az adófizetést (derűtség.) Kubinyi György ur mint katona pedig a magyarokat ekzekválta.

— Igaz ez Kubinyi ur?

Kubinyi György: Igaz!

Erre nézve két levelet olvas fel s egy osztrák polgár, akinél Kubinyi ur katonái szállva voltak, az öreg osztrák Lieskovszky úgy

bosszulta meg magát rajta, hogy katonáival diszbenfát vágott.

A Bánffy idejében Kubinyi Bánffy bukása után azt mondta:

— Inkább jöjjön Lobkovitz, mint Apponyi! Szavait azzal végzi, a mit a nóta mond, bekövetkezett Kubinyin:

Megállj német, majd megbánod,
Hogy a magyart ekzekválod!

Derűtlenség.

Kubinyi mosakodása.

Kubinyi György: Nem akart válaszolni Rakovszkynak, de most kénytelen vele. Most utazott és az egyik állomáson beszól hozzá a vasúti kocsiába: Es lebe hoch kaiser Franz Josef! (Oriási derűtlenség.)

— Hát ez is baj? — balról.

Elhiszi, hogy Rakovszky nem ismeri Pivkot, de hiszen ott 25-en voltak, mit tudja, hogy kik voltak ott.

De igenis azt látja, hogy a néppárt táborában ott látja az összes pánszlávokat. Ő felkérte azokat a pánszlávokat, hogy nyilatkozzanak arra nézve, hogy ők nem pánszlávok: erre ők nem voltak hajlandók, csak kijelentették, hogy ők igenis tótok, de azért igaz magyar polgáremberek. Szeret az alkohol mellett is mulatni, de mindig tudja, mit tesz. Rakovszkyról mindenki meg van győződve, hogy egy gesund-osztrák.

Meszlényi Pál: Az úr hazudik, rágalmaz!

Kubinyi György: Igazat mondok.

Meszlényi Pál: Szó sincs róla. Akkor nem ülnék vele egy padon.

Kubinyi György kijelenti, hogy Rakovszky nem csak fehér asztalnál tette ezt a kijelentését hanem egy főispáni ebéden is.

Balról: Hát ez nem fehér asztal? (Derűtlenség.)

Kubinyi György tagadja azt, mintha hazafiatlanságból ekzekválta volna adót. Nagyon örülni fog, ha Rakovszky nézete már most megváltozott.

Kubinyi György kijelenti hogy Pivkossal semmi összeköttetése nincs.

Rakovszky kijelenti, hogy Pivko mióta Kubinyi György kortese. A Rakovszky kis gyermeke sokkal jobban dadog magyarul, mint Kubinyi György ur.

Öt perc szünet.

Szünet után:

Polónyi Géza foglalkozni kíván a szakasz 12. § ával és a Korniss Ferencz módosításával. Az a véleménye, hogy a Korniss módosítványa már más helyet nyert elintézés. Mert ha ezt a módosítványt törvénybe igtatják, úgy csak még nagyobb botrányokra, visszaélésekre lesz kilátás. Erre példát nem fogunk találni egy parlamentben sem. Még Angliában is külön hivatal van arra szervezve, hogy a képviselők közvetítését elintézzze. Nem tudja, mi a véleménye a miniszterelnöknek. vajjon inkompatibilisnek fogja-e tekinteni egy idegen választókerület számára eszközölt közvetítést is? Nem járulhat hozzá Korniss módosításához.

Polónyi módosítása után **Vancsó Gyula** módosítást nyújt be az ügyvéd-képviselőknek közbenjárására, a bíróságok és hatóságok előtt.

Holnap veszik tárgyalás alá

A Gotterhalte.

Rátkay László interpellációja:

1. A közoktatási miniszter urnak tudtával és beleegyezésével történt-e az, hogy a f. év május hó 26. és 27-ik napján a fővárosban rendezett országos tornaverseny ünnepeye az osztrák néphymnusszal lett megnyitva és bezárva.

2. Ha igen: úgy összeférőnek tartja-e a miniszter ur ezt a magyar nemzet méltóságával és a magyar ifjúság nevelésének alapját képező hazaszeretettel?

3. Akar-e gondoskodni a kormány arról, hogy a magyar nemzeti hymnusz használatá-

nak kérdése törvényhozás útján rendezve legyen?

Szell Kálmán: Ennek a kérdésnek a kiélesítése ellentéteket támaszt a király és a nemzet között. Hasonló alkalmakkor mindig így történik s a zenekar parancsot teljesített.

Rátkay László a választ nem veszi tudomásul.

Szell Kálmán választát a ház tudomásul vette.

Európai konferencia Budapesten.

Az európai Menetrend-értekezlet tegnap délelőtt 10 órakor tartotta első ülésszűlését. A magyar vasúti és hajózási klub Andrassy-uti helyiségeit ez alkalommal fényesen felszűszítették. Az értekezleten tíz külföldi állam, valamint 176 vasúttársaság képviselői vettek részt. Kormányképviselőket küldöttek Ausztria, Németország, Poroszország, Svájc, Franciaország, Németalföld, Oroszország, Olaszország és Magyarország. A vasúttársaságok képviselői az egyes államok szerint következőleg oszlik meg: Belgium 4, Dania 2, Németország 70, Spanyolország 2, Franciaország 7, Angolország 5, Olaszország 9, Luxemburg 2, Norvégia 1, Ausztria 32, Németalföld 6, Románia 2, Oroszország 6, Svédország 7, Svájc 3, Szerbia 2 és Törökország 2.

Pont 10 órakor **Ludvigh János**, a magyar államvasutak elnökgazgatója mint az értekezlet elnöke megnyitja az ülést. Szívesen üdvözi az értekezlet tagjait és örömet fejezi ki azon, hogy az érdekeltek olyan nagy számmal jelentek meg. Biztosítja a konferencia tagjait, hogy Magyarország székes fővárosában legnagyobb rokonszennvel fogadták az értekezletnek Budapestre való összehívását. Reméli, hogy az értekezletnek sikerülni fog a nemzetközi vonatösszeköttetések ügyét előmozdítani és az összeköttetéseket javítani. Meg van győződve arról is, hogy a napirendre tűzött kérdések tár. yalását kölcsönös előzékenységgel, kielégítő eredménnyel és jó sikerrel fogják befejezni. Öszintén kívánja, hogy a konferencia tagjai fővárosunkban jól érezzék magukat. A munka megkezdése előtt szerencsájének tartja, hogy a külföldi államok képviselőit, a kik az értekezletet látogatásukkal megtisztelték, bemutathatja.

A bemutatás után **Marx János**, a máv. igazgatója jelenti, hogy 15 külföldi vasúttársaság távolmaradását kimentette, ezek közül néhány a képviselőkkel más vasúti társaságokat biztak meg, de valamennyi kijelentette, hogy a hozandó határozatoknak magukat alávetik.

Ezután sajnálkozásának ad kifejezést a fölött, hogy az eredetileg megállapított ünnepi program a németországi vasúti igazgatóságának határozata folytán némi módosítást szenvedett. Az értekezletet rendező bizottság bizonyos kényelmetlen helyzetbe jutott az által, hogy az értekezlet németországi tagjai az értekezlet tiszteletére rendezett ünnepegekben csak bizonyos megszorításokkal vehetnek részt, de respektálni kívánja a német vasutak igazgatóságainak erre vonatkozó határozatát. Azután meghívja az értekezlet tagjait, hogy a rendező bizottság által elhatározott kirándulásokban minél nagyobb számban megjelenjenek. Holnap déli 1 órakor az eskütértől külön hajón a Margit-szigetre, onnan a bombatérre visszatérve a közúti vaspályatársaság kocsiain a Svábhegyre rándul ki a társaság. Pénteken reggel 9 órakor külön vonattal Siófokra, onnan Balaton-Füredre rándul ki a társaság és este 9 órakor visszaérkeznek Budapestre.

Végül **Ludvigh János** elnök bejelenti, hogy a jövő évben megtartandó európai menetrend-konferencia helyére nézve két városból érkezett meghívás: Berlinből és Hamburgból. Az értekezlet egyhangulag elhatározta, hogy a jövő évi értekezlet 1902. december 11. és 12. napján Berlinben tartja meg. A szaktanácskozások ma délután és holnap reggel tovább folynak.

Bányamegyítés Báródon.

— Saját tudósítónktól. —

— június 12.

Tegnap nyitották meg ünnepélyesen Nagy-Báródon a Rosenfeld Bernát által alapított kőszénbányát. Az ünnepélyen dr. **Beöthy László** főispán, **Szunyogh Péter** alispán, **Telegdy József** orsz. gyűlési képviselő, dr. **Sarkadi Lajos**, **Bérczy Imre** főszolgabíró, **Száhlender Károly**, **Verner Kálmán** t. főszolgabíró, a sajtó képviselői, valamint a város és a megye notabilitásainak nagy része volt jelen.

A kőszénbánya Nagybáród északi részén fekszik s szakértők véleménye szerint a talált kőszén, a salgótarjáni és petrozsényi bányák szűnével kiállja minőség tekintetében a versenyt. Régiségét tekintve, a második fokozatban áll. A rétegek, némely helyen másfél méternyi magassak, s hibája, hogy igen sok pala és agyag ér metszi keresztül. Hogy mennyi szén tartalmazhatnak a hegyek s mily nagy a területük, továbbá hogy valami vulkánikus kitérősek következtében nincsenek-e kilométernyi távolságokban is megszakadva a rétegek, azt a kiküldött szakértők sem tudták megállapítani. Tény az, hogy ha e bányáipar fellendül, nemcsak a környék jólétére, de a megye iparára és kereskedelmére, nagy befolyást fog gyakorolni.

A megnyitási ünnepély a következő volt: Délelőtt a helybeli g. kath. templomban istentisztelet volt, mely után a helyszínén megtörtént az ugynevezett »bányaadományozás.«

A meghívott vendégek nagyrésze a déli vonattal érkezett meg. Ezen jött dr. **Beöthy László** főispán és **Szunyogh Péter** alispán is. Az egész társaság előbb **Száhlender Károly** udvarán állott meg, honnét fél három órakor a bánya területére hajtottak. A bánya előtt diadalkapu volt felállítva s a bányamunkások és iskolás gyermekek so falai között haladt el a menet. Eljenzéssel és mozsárgyúzással fogadták az érkező vendégeket.

A tárna bejárata előtti tisztáson felterített asztalok voltak s megvendégelték a jelen volt szépszámú közönséget, majd **Zsunk Pál** kiváló fényképészünk vett fel néhány sikerült csoportképet.

Beöthy főispán, **Szunyogh Péter** alispán egy kisebb társasággal, bányász ruhába öltözve behatoltak a tárnákba **Mautner** üzletvezető szakértő kalauzolása mellett. Majd egy óráig időzött a társaság a tárnákban s a legnagyobb elismerésüknek adtak kifejezést a látottak felett. **Zsunk Pál** fényképész e társaságról is vett fel egy csoport képet. Majd a földfürési munkálatokat mutatták be, s ezután a társaság visszahajtatott Báródra, hol a **Pallady Sámuel** vendégszerető házában szálltak meg. Az udvaron sátrak voltak felállítva és itt foglalt helyet a társaság.

Az estebéd alatt **Bura Károly** kitűnő bandája muzsikált és tűzijátékokkal szórakoztatták a közönséget. Ki kell emelnünk itt a báródi hölgyeket, kik a legnagyobb előzékenységgel szolgáltak ki a körülbelül száz főre tehető társaságot.

Az első pohárköszöntőt **Telegdy József** országgyűlési képviselő mondta s **Beöthy László** főispánra ültette poharát.

Dr. **Beöthy László** állt fel ezután. A sötét tárnákban ő egy jobb jövő **hajnalát** látta derengeni. Egész vármegyében igazi örömmel fogadták a báródi bánya megnyitását s tartalmas beszédjét **Rosenfeld Sámuel** életetésével fejezte be.

Rosenfeld Sámuel bocsánatot kér, hogy mivel magyarul beszélni nem tud, tehát magyarul olvashassa fel. Felolvasott beszédében a **királyt** ültette és az uralkodó házat. **Bicay János** főerdész **Szunyogh Péter** alispánt, **Fehér Dezső** a báródi szép hölgyeket, **Bérczy Imre** pedig **Rosenfeldet** köszöntötte fel, **Hollós József** Telegdyre emelte poharát, **Verner Kálmán** főszolgabíró pedig sikerült és szellemes pohárköszöntőben ültette a sajtó jelenlevő képviselőit. Több pohárköszöntő hangzott még fel ezután, majd bejelentették a társaságnak, hogy **Rosenfeld** 100 koronát adományozott a szegényeknek, 100 koronát a báródi egyháznak és 5000 koronát a fővárosi újságírók együletének.

A társaság nagy része az éjféli vonattal utazott el.

Az orvos-szövetség közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. — június 12.

A orvos-szövetség nagyváradi fiókjá ma délután öt órakor közgyűlést tartott.

Dr. Konrád Márk elnöklete alatt jelen voltak:

Dr. Fráter Imre, dr. Grósz Menyhért, dr. Mayer László, dr. Berkovics Miklós, dr. Muok Béla, dr. Bodor Károly, dr. Rác Odön, dr. Szöllösi Zsigmond, dr. Dóri Ferencz, dr. Nemes Áron, dr. Weisz, dr. Gerő Sándor, dr. Edelmann Menyhért, dr. Kutyák Ágoston, dr. Révész Vilmos, dr. Rác Miksa, dr. Barta János, dr. Altmann, dr. Barna Ármin, dr. Ullmann, dr. Valdmann Béla, dr. Rudnay Imre, dr. Barta Dezső, dr. Weinstock, dr. Popovics Miklós, dr. Ertl Vendel, dr. Mecz Sámuel, dr. Heimann József stb.

Konrád Márk elnök üdvözlö a jelenvoltakat és megnyitotta a közgyűlést.

Dr. Grósz Menyhért titkár feolvasta ezután az évi jelentést, melynek nevezetesebb mozzanatai közül megemlítendő dr. Szöllösi Zsigmond indítványa, melyben kérte a szövetséget, hogy irjanak fel a miniszteriumhoz azon sérelmes intézkedés ellen, hogy az orvosoknak a honvédségnél teljesített szolgálatáért két korona napidíjat állapítottak meg. Ugyancsak ennyi összeget adna a segítségül behívott szabónak és susztereknek is és mert méltánytalan és sérelmes az orvosszolgálatot ezekkel egy összeggel fizetni, a javaslat értelmében határoztak.

A fegyelmi tanácsot megalakították dr. Kornstein Lajos elnöklete alatt s részvétellel emlékezik meg a titkári jelentés dr. Kálmán Szidor elhunytáról. A jelentést egyhangulag tudomásul vették.

Ezután dr. Grósz Menyhért titkár azt a javaslatot terjesztette elő, hogy mivel az országos orvos-szövetség kongresszusa jelenlegi alakjában nem felel meg a várakozásoknak, azt módosítsák oly értelemben, hogy minden fiók egyet egy vagy két delegátussal képviselteti magát. Többben is vehetnek részt, azonban tanácskozási jog nélkül.

A javaslatot dr. Berkovics Miklós, dr. Bodor Károly, dr. Bartha János és Edelmann Menyhért hozzászólása után elfogadták.

Az 1900. évi pénztári számadást olvasták fel ezután, mely 21 korona 41 fillér maradványt tüntetett elő.

Uj tagul bejelentette az elnök *Julius* Vilmos gyakorló orvost.

Ezután az indítványokra került a sor, melyek közül legfontosabb, hogy az orvosi díj-szabásra nézve a belügyminiszter Nagyváradot a III-ik fokozatba sorozta. Mivel pedig Nagyváradnál sokkal kisebb városok a II-ik fokozatba lettek sorozva, felirnak a határozat megváltoztatása végett. A közgyűlésük alkalmából sürgönyileg üdvözlö a budapesti orvosszövetséget és annak elnökét.

Dr. Konrád Márk bejelentette ezután, hogy a maga és tisztviselőtársai nevében lemond.

Dr. Bodor Károly korelnök vezetése alatt ujjalag megválasztották:

Elnökké: Dr. Konrád Márkot.

Aelnökké: Baróthy Akost és Kornstein Lajost.

Titkárrá: Dr. Grósz Menyhértet, ki azonban leköszönt s helyét dr. Révész Vilmossal töltötték be.

Pénztárnok lett: dr. Nemes Áron, és jegyző dr. Waldmann Béla.

Dr. Grósz Menyhértet érdemei elismeréséül *tiszteletbeli titkárrá* választották meg.

Ezután a választmányt alakították meg a következőképpen:

Rendes tagok lettek: Berkovics Miklós, Bodor Károly, Barta János, Edelmann Menyhért, Mayer László, Grósz Menyhért, Fráter Imre, Kutiák Ágoston, Dory Ferencz, Altmann Jakab.

Póttagok: Popovics Miklós, Szöllösi Béla. Ezzel a gyűlés véget ért.

UJDONSAGOK.

Summa cum laude.

Furcsa, hogy főiskolai tanárok fölött kritikát akarnak gyakorolni »olyan emberkére«, a kik még csak nem is »joggyakornokocskák«, még csak nem is »fogalmazócskák«, »a kik a jogtudományuk még embrói sem, a kik a jogi tudomány legelemibb tételeivel sincsenek tisztában.«

Furcsa, ha valaki olyasféle megrovásokat próbál kiírni, a melyek önmagukban is képtelenek, pl., hogy valaki »a bibliából magyarazza a jogot.« Az illető valószínűleg sem a bibliához, sem a joghoz nem konyit.

Furcsa, ha valaki kifogásolja, hogy felebarátja kitüntetéssel vizsgálzik és summa cum laude lesz doktor. Vele valószínűleg ilyesmi sohasem esett meg, azért tűnik föl előtte különösnek.

Furcsa, ha valaki kifogásolja, hogy a jogakadémiákra tehetséges, szorgalmas, de fiatal embereket neveznek ki. Vannak persze, a kik messze elmaradtak tőlük, pedig jóval idősebbek; méltó, hogy ezek mellőzésről panaszkodjanak s még le is rántsák azokat, kik tanulmányaikkal elfoglalva töltötték azt az időt, melyet ők a kasszatündérek, billiárdgolyók és abszintos poharak körül pazaroltak el.

Furcsa, hogy ezt kinyomatják és el is olvassák . . .

De legfurcsább, hogy erre a nyomtatványra külön hívják fel a *mi* figyelmünket.

Hát kérem szeretettel, mit tehetünk mi arról, ha az Uristen nem egyforma mértékkel osztogatta a tehetséget s ha az egi érsek jobbnak látja a tudományt mérlegelni liczeuma tanárainál, mint az évek pusztá számát s az elkarambolászosztott éjszakák szemkarikáit?

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Június 13. Városi közgyűlés.

Június 15. Katolikus kör júniálisa a Püspök-fürdőben.

Június 17. A biharmegyei nőegylet vál. ülése d. u. 5 órakor.

* **Személyi hir.** Báró *Gemerra* Arthur római gróf, esztergom főegyházmegei áldozár, két napot töltött városunkban, mint a prémontrei rend szivesen látott vendége.

* **Nem teljesítette a tanács.** A Diamandy örökösök perében dr. *Sonnenfeld* Zsigmond ügyvéd kérelmet intézett Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy a Diamandy által megnyert perből kifolyólag letétbe helyezett összeg egy részét: 26.000 koronát felvehessen, azon kötelezettség mellett, hogy ha a perújításnak helyt ad a felsőbb bíróság, *Sonnenfeld* Zsigmond ügyvéd a sajátjából visszafizeti a 26.000 koronát összes járulékaival együtt. A városi tanács a kérelmet elutasította.

* **Tisztviselők segélye.** A városi tisztviselők közül többen folyamodtak a tanácshoz segélyért. A városi főszámvevő négy tisztviselő segélyezését veleményezte, míg ezzel szemben *Bordé* Ferencz tanácsnok hivatkozott arra, hogy a segélyezésekre megszavazott összeg már ki van merítve. Javaslataira azonban a tanács kiadta a kérvényeket véleményezés végett a pénzügyi szakbizottságnak.

* **Czukorgyár Nagyváradon.** Dr. Sarkadi Lajos és dr. Várady Zsigmond biharmegye gazdaközönségét értekezletre hívta össze. Az értekezlet célja az volt, hogy egy Nagyváradon létesítendő czukorgyár tervét megbeszéljék. Az eszmét keresztlvihetőnek és hasznosnak találták s így már legközelebb kibocsájják részvényjegyzés végett az ivateket. Ha kellő számú részvényeket jegyeznek, — ami bizonyos — úgy a czukorgyár, mely az egész megye gazdaságára nézve igen fontos volna, már a jövő évben létesült.

* **A nyolczvanéves Bubic püspök.** Kassáról táviratozzák, hogy a kassai katolikusok tegnap örömmünnepet rendeztek *Bubic* Zsigmond megyés püspök születésének nyolczvanadik évfordulója alkalmából. Az ősz főpásztort az egész városban valláskülönbség nélkül tisztelettel és szeretettel ünnepelték.

* **Elment a nagyvilágba.** Fekete Sándor berettyó-ujfalui lakos még április hó 20-án el távozott lakásáról s azóta családja mit sem tud róla. Felesége feljelentésére a főszolgabíró országos körözését kérte.

* **A város nagy napja.** Ma délután tartja Nagyvárad város törvényhatósága rendes havi közgyűlését. A már közlött ügyeken kívül még a következő tárgyak kerülnek pótlólag elintézésre:

1. A tanács mint állandó választmány javaslata folyószámla kölcsön felvétele iránt.

2. U. a. előterjesztése a városi hirdetményeknek a helyi lapokban való közzétételéért általány fizetése tárgyában.

3. A tanács előterjesztése a nagyváradi ipartestület ifjusági önképző-egyletének a színház átengedése ügyében beadott felebbezése tárgyában.

* **Lemondott a kamarai tagságról.** A miniszter intézkedése folytán megejtett újabb kereskedelmi és iparkamarai választás alkalmával megválasztott iparos osztályi tagok egyik másika ellen kifogások merültek fel s különösen *Sziládky* Ernő kamarai beltaggá választását akarták megfelelőbbé. Mint értesülünk, *Sziládky* Ernő a támadások folytán a kamarai tagságtól visszalépett. Helyére a legtöbb szavazatot kapott póttag *Hann* Lajos lesz az iparkamara beltagja.

* **Pályázat markotányosságra.** A temesvári cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága, a nagyváradi Ferencz József lovassági kaszárnnyában levő markotányos üzletre pályázatot hirdet. Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a szóban levő pályázat közelebbi feltételei, a kamarai irodában d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtudhatók. Nagyvárad, 1901. június hó 12. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Janky* József elnök, dr. *Sarkadi* Lajos titkár.

* **A czár Bécsben.** A lemergi »Dziennik Polski« írja, hogy a czár júliusban Bécsbe jön Ferencz József látogatására. Innen aztán Karlsbadba megy, a hol három heti kurát fog tartani. Ugyancsak ez a lap jelenti, hogy az angol király augusztus havában Marienbadba jön furdözésre.

* **A feleség bosszúja.** Nagy János hajdu-böszörményi lakos összeveszett a feleségével s

megverte. Elkeseredésében felesége feljelentette, hogy nagyanyját, özvegy Cs. Nagy Istvánnét két évvel ezelőtt meggyilkolta azért, hogy a temetkezési egyesületektől a körülbelül 1200 koronát tevő biztosítási összeget felvehesse. Az asszony állítása szerint férje előbb égett paprika füstjével akarta elemészteni az öreg asszonyt, s mikor az az ablakon keresztül menekülni akart, feldühödött unokája megfojtotta. A feljelentésre Nagy Jánost letartóztatták, az öreg asszony holttestét exhumálták s Izsó királyi törvényszéki orvos a vádlott jelenlétében felboncolta. A boncolás igazolta az asszony állítását, mert a kiásott holttest gégeje teljesen össze volt roncólva és világosan mutatta az erőszakos megfojtás nyomait. Nagy István e miatt tovább is fogva marad és a bűnvizsgálat folyik.

* **Az öreg Panker védekezése.** Nagyvárad legrégebbi könyv- és papirkereskedése egy fél-százados tisztességes múlt után csődbe jutott. A becsületes *Pauker* Dániel most körlevélben szolgál felvilágosítással, hogy bukása nem a mostani szokásos bukások közé számítandó, hanem csupán jó szíve vitte a csődbe. 44 ezer koronát fizetett másért s 80.000 korona hitelezés tette tönkre. A szétküldött tanulságos körlevél a következő:

F. évi február hóban mult 50 éve, hogy üzlettemmel a váradi piacon a legnagyobb tisztességben állok, pontosan fizettem mindig tartozásaimat és bátran állithatom, hogy becsületben öszültem meg, épp azért személyem felelő netán fennálló rossz véleményeket akarom jelen soraimmal ösmereim között szerencsétlen tönkrementem alkalmából széteszlatni és tudatni, hogy ennek oka abban keresendő, hogy akik ösmertek felhasználták jószágomat és 44.000 koronát vesztettem el kezesség által. 50 évi fennállásom alatt 80.000 korona behajthatatlan követelésemet támadt vevőim körében, a rengeteg nagy boltbér, továbbá vallás-különbségnélküli szegény gyermekeknek a segítségére folyton sokat áldoztam, ezenkívül 2 év óta tartó betegsémem is sok áldozatba került és ily okoknál fogva kerültem ezen szerencsétlen helyzetbe. Különbösen t. czim ki ismeri személyemet és életmódomat remelem egy perczig sem fog gondolni azon lehetőségre, hogy talán könnyelműségem vagy rosszakarat idézte volna elő bukásomat.

Magamat b. jóindulatába ajánlva vagyok Kiváló tisztelettel

Pauker Dániel.

* **Arany János emléke.** Kegyeletes szép indítványt adott be *Biharvármegye* jegyző-egyletének választmányához *Tokay* Elek körország-apáti jegyző az országos Arany-ünnepélyek eszméjének felvetője. A legnagyobb nótáriusra, a szalontai jegyzőre, Arany Jánosra való emlékezés sugallta az indítványt, mely így hangzik:

Megújítom mult évi indítványomat, mely szerint a vármegye községi és körjegyzői egylet, központi egylete előtt tegye indítványba, miszerint az országos jegyzői-egylet évi közgyűlése alkalmával Arany Jánosnak Budapesten levő szobrát az országos jegyzői kar nevében koszoruzza meg és Arany János nevére pénz-alapítványt létesítsen, mint azt már a most megújított mult évi indítványomban kifejtettem.

Terjedelmes és igen lelkes hangú megokolással nyújtotta be indítványát Tokay, melynek végén még a következő érdekes javaslatot teszi:

A koszoru piros-fehér-zöld szalagjaira az első megkoszoruzásnál a következő szavak irassanak: Az első szalagra: »Az elvesztett alkotmány« című munka megírójának. A másodikra: Es az újra visszaszerzendett alkotmány magvetőjének. A harmadikra: Az országos jegyzői kar.

A szép indítványt megküldik az ország összes jegyző-egyleteinek.

* **Öngyilkos napszámosnő.** Tegnap ismét dolga akadt a nagyvárad rendőrségnek egy öngyilkos asszonynyal. Szőlősi Róza 48 éves

napszámosnő nagymagyar-utczai 351. sz. lakásán zsiros szódát vett be, öngyilkosságszándékból. Belső sérülései oly veszélyesek, hogy életben maradásához nincs reményük az orvosoknak. *Pataky* r. fogalmazó kihallgatta. Betegségéből folyó életuntságát hozza fel tettének okául. A biharmegyei közkórházban haladoklik.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kör. vál. ülése. A nagyvárad Kath. Kör választmánya tegnap délután tartotta a nyári szünet előtt utolsó ülését. A rendes folyó ügyek elintézése után új tagokul felvették *Dobruczky* Ödön püspökségi tisztet, *Karakas* Károly megyei allevéltárnokot és *Novák* Bogdán megyei tisztviselőt.

Igazságszolgáltatás.

Takács Zoltán bandája.

— Főtárgyalás. —

III. nap.

Budapest, május 12.

Harmadik napja tárgyalja a törvényszék dr. Takács Zoltán és társainak pénzhamisítási bűnpörét, de — a mi legalább a formai részt illeti — a bizonyító eljárás még csak alig valamit haladt előre. Ma délig a 34 vádlott közül csak háromat hallgattak ki. Igaz, hogy ezekhez előreláthatólag is sok idő kellett. A mint Lenk táblai bíró, a ki a szövevényes ügy teljes tisztázásán fáradozhatatlanul dolgozik, ma reggel megnyitotta a tárgyalást, a bíróság elé szólította az összes vádlottakat és tanukat. Figyelmeztette az utóbbiakat, hogy reájuk csak pénteken kerülhet a sor s akkor pontosan meg jelenjenek.

Azután belefogott az elnök Csapó József a bankócsinálásért már megbüntetett ravasz és furfangos vádlott tegnap félbeszakított, folytatólagos vallatásába. Csapón kívül csak Takács és Oravetz vannak a teremben.

Lenk elnök: No, Csapó, beszéljünk tovább, de ne úgy, mint tegnap, hanem mondjon igazat. A mesemondásaival csak árt magának.

Csapó az arcát fintoritja, de rászól az elnök:

— A grimázszaival nem imponál nekünk, s csak az lehet hasznára, ha igazat beszél. Járt maga Baracska Takácsnál?

— Igen.

— Mivel kereste fel?

— Hogy tudok egy emberit, a ki szeretne pénzt csinálni. Ha akar egy pár jó napot szerezni magának, jöjjön velem hozzá.

— Micsoda »jó napok«-ra gondolt?

— Takács azt mondta: nagyon szeret lovagolni! (Derűtség.)

— Hát miért lovagolni hivta, ha bankóhamisításról volt szó?

— Felőlem csinálhatott mindent. Lovagolhatott vagy pénzt fabrikálhatott.

— Hát nem pénzhamisítás dolgában küldte magát Oravetz?

— Abban, de én csak azt néztem, hogy megkapjam a 40 koronát költségre. A többi nem bántam.

— Hová vitte aztán Takácsot?

— Szelevényre, Oravetzhez.

— S ott mit csináltak?

— Én másnap elutaztam, de Takács ott maradt és — lovagolhatott.

— Az se igaz, hogy maga játszotta a »hajtó« szerepét?

— Szeretnék egyet is látni, a ki szemembe mondja.

— Azután maga volt az, a ki Takácsnál a Royalban gyakran megfordult.

— Ez sem igaz, csak kétszer voltam nála.

— Maga volt az is, a ki a pénzhamisítás-hoz szükséges holmikát, a melyek egy fekete csomagban voltak, elvitte és elrejtette.

— El nem rejtettem, hanem átadtam Kállay Rózáknak.

— Maga Tóth Mihálynak mutatott egy még nem kész százast?

— Az nem igaz.

— Majd a tanuk be fogják igazolni!

— Szeretnék annak a tanuknak a szemébe nézni.

— Maga Budapesten találkozott »hajtókkal.« — Ha maga ártatlan, honnan ismerte azokat?

— En nem ismertem őket, hanem sejtetem, hogy azok; ők jöttek hozzám.

— Majd a szemébe fogják mondani, hogy maga azt állította, hogy »Imre bácsi« 6 darab bankóért 400 frtot hozott.

— Ez nem igaz, nem mondtam senkinek.

— Tehát az egészről nem tud semmit?

— Nem. En csak odavittem Takácsot Oravetzhez, hogy aztán ott mulatott-e, vagy pénzt csinált-e, azt nem tudom.

— Igaz az, hogy ön úgy nyilatkozott: adják magának a pénzt, majd azt értékesíti?

— Ezt nem mondtam. Bár nekem adták volna, akkor Takács nem került volna össze avval a zsidóval (Mandl) és így nem kerültünk volna ide.

— Ön beismerte a vizsgálóbíró előtt, hogy biztatta Oravetzet: »lesz pénz!«, mert van egy bankhivatalnok ismerőse, csak gyártsanak minél többet; — ez igaz?

— Nem igaz, azt nem mondtam a vizsgáló előtt.

— Tud-e arról valamit, hogy Oravetz és Takács megállapodtak abban, hogy a gépeket külföldről kell behozatni?

— Nem tudok róla.

— Látja, ez ismét hazugság, mert a vizsgálóbíró előtt beismerte azt is, hogy tudott arról, amikor Takács Zoltánnak Oravetz pénzt küldött Berlinbe gróf Torelli néven.

— En egy szót sem tudtam erről.

— Hát a vizsgálóbíró honnan tudja?

— Csodálkozom is rajta.

Csapó kihallgatása ezzel véget ér és az eddigi vádlottakat szembesítik, de mindegyik megmarad vallomása mellett.

Néhány percznyi szünet után a banda egy negyedik főemberét, Gallai Imrét hallgatták ki. Szintén fegyházviselt ember, de nem olyan kitanult gonosztevő, mint például a kollegája, Csapó. Pedig ő is negyedfél esztendő óta már pénzhamisításért s 1897-ben szabadult ki. Vallomása közben, amelynek során minden bűnösségét tagadásba veszi, folyvást a védője, dr. Gál Jenő felé tekinget.

— Nem vagyok bűnös, semmiről sem tudok — így kezdi.

— Hát nem maga indította meg a dolgot Csapóval?

— Hazudik Csapó, egy szava sem igaz.

— No, ne ilyen hevesen. Itt a levele, melyet neki irt s hivta Kun-Szent-Mártonba.

— Annyi igaz, hogy láttam volt Vaynál.

— Aztán nem maga az az »Imre bácsi«?

— Imre vagyok, de senkinek a bácsija.

(Derűtség.)

— Nem maga az az Imre bácsi, a ki arról hires, hogy se ír, se olvas, de nagyszerűen fotografál?

— Fejbe lehetnek, ha tudok róla.

— Takácsot se ismeri?

— Ma látom itt először.

Az elnök most előszólítja Csapó Józsefet s megkérdi:

— Csapó, ki várta magát a vasutnál?

— Hát ez a Gallai.

Gallai: Szó sem igaz belőle.

Takács Zoltán kijelenti, hogy ő csakugyan csupán hírből ismeri Gallait, még pedig Imre bácsi néven.

A tárgyalást ma délután is folytatni fogják.

TANUGY.

A nagyvárad-ujvárosi Immaculata intézet vizsgálatának sorrendje.

Junius 17. d. e. elemi isk. IV. oszt.
 Junius 18. d. e. elemi isk. III. oszt.
 Junius 19. d. e. elemi isk. I. II. oszt.
 Junius 24. d. e. polg. isk. I. oszt.
 Junius 24. d. u. polg. isk. II. oszt.
 Junius 25. d. e. polg. isk. III. oszt.
 Junius 26. d. e. polg. isk. IV. oszt.
 Junius 26. d. u. záró ünnepély.
 Junius 28. d. u. magánvizsgálatok.

Az igazgatóság.

Vizsgálatok. A községi leányiskolák II. osztályaiban az évfáradó vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni:

Junius 18-án kedden d. e. 9 órakor Várad-Ujvároson.

Junius 20-án, csütörtökön d. e. 9 órakor Várad-Olasziban.

Junius 21-én, pénteken d. e. 9 órakor Várad-Váralján.

E vizsgálatokra van szerencsém tisztelettel meghívni a szülőket, gyámokat és tanügybarátokat.

Nagyvárad, 1901. június 12.

Dr. Vucskics Gyula,
 v. biz. elnök.

Iskolai hirdetés. A nagyvárad-i községi polgári leányiskolában az évfáradó vizsgálatok a következő idő és sorrendben fognak megtartatni a korona-utcai helyiségben. Junius hó 15-én szombat délután 4 órakor az énekvizsga, a dalkör közreműködésével; junius 18-án kedden d. e. 8 órától az I-ső osztályban, junius 19-én szerdán d. e. 8 órától a II. osztályban, junius 20-án csütörtökön d. e. 8 órától a III. osztályban, junius 21-én pénteken d. e. 8 órától a IV. osztályban, junius 24-én hétfőn d. e. 8 órától magánvizsgálatok írásbeli része, délután 3 órától a szóbeli része. A nyilvános vizsgálatok tartama alatt a kézimunkák és rajzok ki lesznek állítva. Ugyanezekre ez uton van szerencsém az érdeklődő szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívni. Nagyváradon, 1901. június 12-én. *Az igazgatóság.*

IRODALOM.

Pompéji utolsó napjai. Regény. Irta Lord Lytton Bulwer. A magyar ifjúság számára átdolgozott kiadás. Budapest, 1901. 8-rét, 320 lap. A Szent István-Társulat, mely Dickens Twist Olivér-jével megkezdte a magyar ifjúság számára átdolgozott klasszikus regények sorozatát: kiadta most Lord Lytton Bulwer világ-hírű regényét — Pompéji utolsó napjait, ugyancsak az ifjúság számára, Twist Olivérhez hasonló, finom és izléses nyomású angolvaszonkötésben. Bulwer e híres regénye nem mai kelteű ugyan, de sohasem volt időseztübb, mint manapság, a mikor Sienkievicz »Quo vadis« című regénye milliónál több példányban forog közkezen. Bulwer regénye ugyanabból a korból való, melyből Sienkievicz is merített: a hajnalodó kereszténység és az alkonyodó pogányság megragadó küzdelmének korából. Bulwer az ő regényét hozzáfűzte egy megrázóan érdekes eseményhez, a Vezuv kitöréséhez, mely Pompéj elpusztította s a rettentő pusztulást ragyogó fantáziával eleveníti meg.

A cirkuszi játékkal, mely Sienkievicz regényének egyik leghatalmasabb fejezete, már Bulwer regényében is találkozunk s általában ugylátszik, a nagy angol író nem volt hatás nélküli a nagy lengyel írónál. A Szent István-Társulatot e regény kiadásában is az a cél vezette, hogy erkölcsi és esztétikai tekintetben egyaránt kiváló művet adjon az ifjúság kezébe, olyat, a melyet az ifjúság nem csak haszonnal, de élvezettel is olvashat. Bulwer regényének jelentékeny erkölcsi és kiváló művészeti értéke mellett nem csekély művelődéstörténelmi értéke is van s így nemcsak erkölcs- és izlésfejlesztő munka, hanem olyan, a mely a

műveltséget is gyarapítja. A Társulat finom angol illusztrációkkal is ellátta a könyvet, hogy Bulwer regénye olyan formában kerüljön a magyar ifjúság kezébe, a melyet a mindenképpen kiváló munka megérdemel. Az átdolgozás művészi és magyaros. A könyv ára 2 korona 40 fillér. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadó-hivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

MULATSÁG.

Kereskedelmisták juniálisa.

Ha valaki tudni akarta, micsoda pazar jó kedve van az érettségizett diáknak, az tegnap meggyőződhetett róla a Püspök-fürdőben.

A kereskedelmi iskola végzett tanulói rendeztek ott minden tekintetben fényesen sikerült mulatságot.

Nagyszámu és diszes közönség volt jelen s együtt mulatott a derék ifjakkal, a kik bizonyára épp úgy meg lesznek elégedve a sikerrel, melyet a parketten elértek, mint az érettségi sikerével.

A hangversenyt Tomm Béla, Szmazsenka Ernő és Vomácska József trioja nyitotta meg Dvoráktól, a melyet pompás művészettel s a tőlük már jól ismert technikával adtak elő. Ugyancsak Tomm Béla adta elő Simonetti madrigálját és Rubinstein Románcait, nagyszerű technikával és mély érzéssel; kísérte Vomácska József.

A hangverseny fénypontját Amon Margit következő énekszámai képezték: Guri-biri, Cocolo, A két veréb, Néger kacagó dal, Sohsem nyit... Valamennyit azzal az aranyos kedvességgel adta elő, a melylyel a színpadon szokta fényes diadalait aratni. Vége-hossza nem volt a tapsoknak, kihívásoknak.

Igen sikerült pont volt Sas Ede felolvasása: *Veszedelemes légyott.* A humoros felolvasást zajosan megtapsolták.

Kürti Margit az ő kellemes megnyerő előadásával Beer Béla »Vigalmi Bizottság« című monológját csevegte el, miközben szavalt, hegedült, énekelt s az érett ifjakkal s bemutatva a tüzes kánkánt. Az előadó urhölgyet tapsokkal és éljenekkel jutalmazták.

Utánna tánc következett, mely a legjobb hangulatban hajnalig tartott.

A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Asszonyok: Schlauch Jozefin, Kunz Gusztávné, dr. Kovács Jánosné, ifj. Moskovits Mórné, Réz Mihályné, Moskovits Miksáné, dr. Gerő Sándorné, Kolliner Miksáné, Schwarcz Jakabné (Élesd), Batig Ferenczné, Egri Manóné, Krasznainé F. Mari, Vomácska Józsefné, Fényes Edréné, Pásztor Bertalané, Hilioger Lipótné, Wallerstein Ferenczné, Paskesz Ignáczné, Klein Dávidné, Markély Jánosné, öz. Nagy Kálmánné, Kohn Mihályné (Tötös), Gránát Miksáné, Moskovics Szidorné, Frankl Róza, Fenyves Józsefné Löblé Henrikné, Reich Sándorné, Kaufmann Mártonné, Schwarcz Márkusné, Plesz Aronné Schönbberger Jakabné, Kánitz Arminné, Zucker Józsefné, Fried Józsefné, Czegléd Mihályné, Szilágyi Sándorné, Olasz Elemérné, Hollutius Károlyné, Mayr Gyuláné.

Leányok: Gróf Lubinszky Anna, Amon Margit, Mészáros Karola, Kürti Margit, Schwartz Margit (Élesd), Krasznai Elza, Kaufmann Irén, Hillinger Margit, Paskesz Jolánka, Jakabovits nővérek, Fényes Márta, Wallerstein Irén, Megai Margit, Reich Rezső, Moskovits Czili, Czeglédy Ilonka, Szilágyi Piroška, Nagy Ibolyka és Aranka, Olasz Gizella, Rosenberg nővérek, Kánicz Adél, Fenyves nővérek, Neuman Szeréna Klein nővérek Klein Rózsika, Berger Róza, Berger Milka, Kohu Rózsika, Mayr nővérek stb.

Notabilitások: Dr. Schack Béla, dr. Kovács S. János, Huzella Gyula, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Kunz Gusztáv, Reismann Mór, Réz Mihály stb.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irta: Adalbert Károly.

Némeiből fordította: Lubinszky Anna.

114.

— Hisz ezt komponálásnak mondják? kérdé Hanna kezeit összekulcsolva.

— Igen körülbelül. Meg vagy velem elégedve.

— Soha sem csalódtam önben grófnő!

— De most adj tanácsot, hogy maradhatnánk ezen erdőszégen, de úgy, hogy télen meg ne fagyjunk?

— Ez nem ütökzik nehézségbe, mert itt fekszik az elhunyt W. festő falusi laka. Hozzá tartozói bérbe adják, de eddig még senkisé nem jelentkezett, mert messze fekszik a várostól s a hely nagyon elhagyatott.

— Több egy okkal, hogy óhajtsam. Kedves Hanna, tégy lépéseket, hogy más meg ne előzzön.

— Holnap elintézem!

— Oh Hanna, mily szerencsés az, kinek ilyen Hannája van, mint nekem!

*

Nem egy teljes két év telt el. Sibilla alig vette észre; Hanna oly boldog volt, nem óhajtott helyzetének megváltoztatását.

Ez alkalommal Sibilla indítványozta azt.

— Most már elkészültem, s a nyugalom órái eltelték. Gyönyörű szép áldott időszak volt Mint az ifju növénynek május hava, midőn a tavasz hatalma életre kelti; ilyen volt ez lelkemnek. Most nyugodtan tovább vándorolhatunk, mert célunkat el nem tévesztjük s ha minden megváltozik is, tudjuk, hogy Istennél van a nyugalom.

De nem Como-tó felé irányítá Sibilla vándorbotját. Legyőzhetetlen szükség kergette, hogy előbb gyermeksege otthonát, Joachim sírját és annak szüleit, testvéreit felkeresse.

Hanna mindenbe beleegyezett.

Tizennégy nappal később Tunisburgból Buchverden felé egy utazó kocsit haladt.

Deczember első napja volt, de az idő oly enyhe, akár októberben. Midőn a nap a szemhatár széléhez közeledett, könnyű fehér iv borult a zöld halmok felé, s egy világos vöröses fény határolta a kék felületet, mely a tengert jelezte. Sem a lombdiszöktől megfosztott fák, sem a fekete ugar nem éktelenítte el az őszi tájképet; ellenkezőleg a béke és a jólét sajátos vonásait tüntette fel. A felületes szemlélő nyomát sem látta volna a véres harcznak, mely itt dult, melynek ugyan a béke véget vetett, de sokat a legszükségesebbektől is megfosztott.

A jelzett utazókocsiban két nő ült. Az öregebb teljes figyelmét egy kalapdoboz kötötte le, mely leesőfélben volt, a fiatalabb kissé előre hajlott, hogy a vidéket lássa. Az utasok Hanna és Sibilla. Minden, ház, az út, minden kanyarulata a fák Sibilla ismerősei voltak. Mindent visszontlátott, csak Joachimot nem.

Fokozatosan nőtt benne a gondolat, hogy lenne ha ő élne, ha tudná, hogy itt van, ha éjjel sötétben azon ház küszöbére ülhetne, melyben ő tartózkodik, ha munkájának nyomára akadna, ha volna részére a földön még remény!

Szenvedélyes vágy nőtt; — a képzelet, mely borzadva fordult el a merev, nem a hideg haláltól.

Hannának gyöngéd szavakkal kellett rábeszélni, hogy tartsa vissza érzelmeit, midőn oly közel gondolta magát Joachim sírjához ugyanis a kocsit rendezet szerint megállott a a temető bejáratánál.

Sibilla kérte Hannát, hogy engedje egyedül menni, hajtson a vendéglőbe, hová ő majd követni fogja.

Sok új sir domborult, sok új sírkövet és keresztet letek, mióta utoljára volt azon vasárnap, midőn Joachim menyasszonya harmadszor lett kihirdetve; de mégis ismerős volt minden, minden!

Itt elhajlott az út, mely a Falk család sírhelyére vezetett, mellette nagyapjának emlékére egy kereszt állott. A borostyán teljes pompájában fénylő zöld színében ölelte körül a keresztet, melyből kicsillogott a név: Blum Gothold. Most tudta, hogy Fior del Lagó gróf volt s már rég a büszke birtok tulajdonosa, mielőtt a hullámok szegényes kunyhójával együtt elnyelték.

Nem sokáig időzött ezen emléknél.

Már észrevette, a másik területen, mely vasráccsal volt körülvéve, hogy egy kő és egy kereszt emelkedett, melyet az előtt nem ismert. Tudta, kinek állították mind a kettőt. A láncz kioldásának módját ismerte. Részkető kézzel tolt szét a láncz szemeit, nehezen, csörögve hullott ez a földre; nyitva hagyva a bemenetet. Vontatva lépett az ő sírjához, utolsó földi otthonához. Legyőzte érzelmeit, lerogyott azon.

— Oh! Joachim, lennék feleséged, pihenhetnék oldaladon, várva a feltámadást. Joachim, édes Joachim a földi elválás árnyékát rá akarja vetni az örökéletre. Oh én hinni és élni akarok; de a halál keserű, oh keserű!

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 235.

Nagyváradon, csütörtökön, 1901. június 13-án

M a d a r á s z.

Operette.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr. Támlaszék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óratól 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Madarász.

Sajtóper a Színházi Ujság ellen.

A Színházi Ujság, amely különösen az utóbbi időkben nagyon élesen támadta a nagyváradai színügy vezető embereit, tegnapi számában közölt rendkívül éles támadó cikkéért sajtóperet kap. Erre vonatkozólag vettük a megtámadott Somogyi Károly, színigazgató következő sorait, melyeknek készségesen nyitunk teret.

Nagyvárad, június 12.

Tek. Szerkesztő Ur!

Kérem sziveskedjék b. lapjában az alábbi pár sornak helyt adni.

Még ha a legerősebb kifejezésekkel, s meggyőződésem szerint tévesen is bírálta meg némelykor a sajtó szintársulatom, vagy az én működésem, sohasem gondoltam arra, hogy a kritika sokra becsült szabadságát akár megjegyzésekkel, akár megtorlásra való gondolással megsértsem.

A »Színházi Ujság« mai számában azonban nem kritika, hanem személyemet sértő rágalmak foglaltak, a melyekkel hiszem, hogy a nagyváradai sajtó érdemes munkásai nem azonosíthatják magukat.

Eppen ezért, nehogy elhatározásom félreértésekre adjon okot, tisztelettel értesítem a Tek. Szerkesztőseget, hogy a »Színházi Ujság« mai számában foglalt rágalmak és hazugságokért ügyvédem dr. Fodor Gyula uruján a bünvádi feljelentést megtettem.

Teljes tisztelettel
Somogyi Károly,
színigazgató.

Nyilatkozat.

Alulírottak ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy a nagyváradai Szigligeti-színház igazgatóját ért vád, mintha ő antiszemita volna s a zsidó színészekkel szemben ezen érzelmeit nyilvánította volna, vagy működésünket ezen ok alapján hátrébe szorította volna, teljesen alaptalan s kijelentjük, hogy soha tőle ily értelmű nyilatkozatot nem hallottunk s nem tapasztaltuk, hogy színészi működésünkben vallási kérdést alkotott volna valaha.

Nagyvárad, 1901. jun. 12.

Szarvasi Sándor,
Nyárai Antal,
Bérczi Gyula,
Füredi József,
Székely Anna s. k.

Közönség köre.*

Nyilatkozat.

Egyik alulírott Spitzer Lajos ellen folyó hó 11-én Teodoroff Demeter által elküvetett gyilkos merénylet a helyi lapokban olyan kommentárok kíséretében lett regisztrálva, hogy kénytelenek vagyunk alulírottak, — mint a kiknek tulajdonát képezi azon budapesti ház, a melyben a merénylő bérletet tartott, — az igazságnak megfelelő tényeket a n. é. közönség szíves tudomására hozni.

Mindenek előtt előre bocsátjuk, hogy a budapesti ház nincsen összefüggésben a helybeli »Spitzer Testvérek« czéggel és ennek ahhoz érdeke nem fűződik.

A merénylő budapesti házukban 10 évre 7 bonthelyiséget bérelt mellékhelyiségekkel együtt, melyekben feljogosítás folytán 4 sütő kemenczét állított fel, mintegy 4000, négyezer korona költséggel, a bérösszegeket a bérlet 2-ik évtől már nem fizette pontosan, úgy hogy 1 1/2 év óta csak bíróság útján lehetett kisebb részletekben bérösszeget kapnunk; mult év novemberi terminusra már bért egyáltalában nem fizetett; ekkor aztán azon ajánlatunk dacára, hogy a hátralékos bérösszeget neki adjuk a beépített kemenczék és mindent, összes berendezéseit is rendelkezésére hagyjuk, sem ebbe bele menni, sem pedig a bérhelyiségeket ott hagyni nem akarta.

Minden áron kerestük a békés megoldást, de miután bérlő konok, erőszakos fenyegető magatartásával szemben minden kísérlet kárba veszett, kénytelenek voltunk a kilakoltatás iránti lépéseket megtenni.

Már midőn erre jogerős ítélet volt, még akkor is elhatároztuk jogunk érvényesítését, bevártuk, míg elmúlik a tél, evvel is sok haladékos nyert a bérlő és csak 1901. április hó 12-én foganatosítottuk a kilakoltatást a midőn is 3000, háromezer korona bérösszeggel maradt adósunk.

Nem áll tehát, hogy 32000 koronát fektetett be házukba, hanem csak 4000 koronát, ennek elvitelét is felajánlottuk; házuk tehát nemcsak hogy nem lett értékesebb, hanem az által, hogy a műhelyekből a kemenczékeltávolítottuk, hogy házukat előbbi állapotára átváltoztathassuk, tetemes költségünk keletkezett.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

A nagyérdemű közönség elfogulatlan ítéletére bizzuk, hogy a tények ezen állása mellett lehet-e bármiképen is minket csak méltánytalansággal is vádolni, vagy a merénylőt elhibázott üzleti spekulációja okozóinak tekinteni.

A bűnvizsgálat ezen adatok helyességét bizonyítani fogja.

Kiváló tisztelettel:
Spitzer Mór és Spitzer Lajos.

TAVIRATOK.

A király elutazása.

Bécs, június 12. A király ma délelőtt 9 óra 55 perczkor a Ferencz József-vasut udvari különvonatával Prágába utazott. A pályaudvaron a király elutazásakor jelen voltak: Paar és Bolfras főhadsegédek, Körber osztrák miniszterelnök, Bleyleben osztálytanácsos és Kerzl dr. a király orvosa. O felsége néhány perczcel a vonat elindulása előtt érkezett a pályaudvarra, ahol a nagyszámu közönség lelkes ovációkban részesítette. A király egyenest a perronra ment és a szalonkocsiba szállt. Ugyanazzal a vonattal utazott Körber miniszterelnök is, Resek és Hartel miniszterek pedig a reggeli gyorsvonattal utaztak Prágába. (M. T. I.)

Mack Kinley elnöksége.

Washington, június 12. Mac Kinley kijelentette, hogy ha harmadszor is akarják föléptetni, nem fogadja el az emökjelöltséget. (M. T. I.)

Waldersee herczeg.

Budapest, június 12. (Saj. tud. táv.) Ha Waldersee visszatér, a császár herczegi rangra emeli.

A pestis.

Hongkong, jun. 12. A mult héten 161 pestises megbetegedés fordult elő 155 halál-essettel. (M. T. I.)

Halálos ítélet.

Budapest, június 12. (Saj. tud. táv.) Magdeburgban Bruttner Ferencz vinczeller leányát legyilkolta. A husát megsütötte és evett belőle. A törvényszék halálra, feleségét pedig, aki segített neki, 3 évi fegyházra ítélte.

K i n a.

Peking, június 12. (Reuter). Reckhill amerikai követ megkapta egy császári rendeletnek a fordítását, a melyből az látszik kitűnni, hogy a szent városban tartott könyvtárt nem a villám gyújtotta fel, hanem a kínaiak hamvasztották el az udvar parancsára. A rendelet ugyanis megparancsolta, hogy a levéltárakat mind el kell pusztítani, a tűz pedig úgy látszik, éppen egy nappal a táviratilag küldött rendelet megérkezése után ütött ki.

Peking, június 12. A követek legközelebbi értekezletén az amerikai követ elő fogja terjeszteni az Egyesült-Államoknak azt az indítványát, hogy a kártérítés kérdésének eldöntését bizzák a hágai választott bíróságra. A követek többsége ellenzi ezt az indítványt és azt hiszi, hogy tíz napon belül mindent rendezni lehet. Addig ugyanis a csapatok elindulására tett előkészületek és az udvar visszatérési szándéka elhatározásra fogja készíteni a követeket. (M. T. I.)

NYILTTÉR.

Meghívó.

A Polgári takarékpénztár részvénytársaság

1901. évi Junius hó 29. napján d. e. 11 órakor saját üzlethelyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. szám)

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. cz. részvényesek meghivatnak.

A közgyűlés tárgya:

Az alapszabályok 27. §-ának rendelkezése folytán két igazgatósági tagnak 1903. év végéig terjedő időre leendő megválasztása.

Nagyvárad, 1901. június hó 9-én.

Az igazgatóság.

Jegyzet: Az alapszabályok 13. §-a: Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg a társaságnál legalább 1 hó előtt saját nevére irt részvényét vagy részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárba letenni, hol az őt illető szavazat szavazat-számot előtűntető térítvényvel láttatik el, mely egyszersmind a szavazásra igazoló jegyül szolgál.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, június 12.
Buza októberre	8.22
Buza áprilisra	7.87
Tengeri	5.43

Rozs okt.	6.90
Zab ápr.	6.18
Káposzta, repcze, aug.	---

Értéktőzsde.

Budapest, június 12.

Oszták hitel	684.—
Magyar hitel	687.50
Allamvasut	669.50
Rimamurányi	490.—
Magyar jelzálog	441.—
Salgótarjáni	---
Wagon-kölcsön	---

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. június 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.—
Magyar koronajárdék	92.90
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2%	120.75
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.30

Italmérsi jog megváltási kötvény	99.90
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	173.50
Tiszszabályozás szeptedi sorsjegyek kölcson	144.50
Oszták járadék papirban	98.25
Oszták járadék ezüstben	97.80
Oszták járadék aranyban	117.60
Oszták korona járadék	96.—
Oszták államsorsjegyek	140.—
Oszták magyar bank részvény	16.70
Magyar hitelbankrészvény	683.—
Oszták hitelintézet részvény	674.50
Párisi vista	95.80
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.45
London vista	240.15
20 márkás arany	23.51

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A tisztelt vevő közönség szives figyelmébe!

Szines és fekete selyem

szövetek ruhára és blousokra, ugyszintén selyem és félselyem napernyőket, karton, zephir és selyem

blousokat

ma a legolcsóbban lehet bevásárolni

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA czégnél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

98-14-15

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.